

Slavnostni govornik: Bojan Bajželj
Lokacija: lovski dom Storžič, Pangršica 17, 4204 Golnik
Javna prireditev: 19. Partizanski miting – Pangršica 2024
Datum: 28. 9. 2024

Spoštovane tovarišice, spoštovani tovariši!

V veliko čast mi je, da sem osrednji govornik na današnjem partizanskem mitingu. Dovolite mi, da uvodoma pozdravim vse tukaj prisotne borke in borce NOB, vse ki so prestali grozote okupatorja in domačih izdajalcev, izgnance in otroke, ki vam je največja morija vzela otroštvo in mladost. Praporščake in današnje pohodnike. Vse rojene po 2. svetovni vojni, ki ste prišli na to srečanje, da počastite spomin na vse padle v boju in vse po nedolžnem ustreljene.

Vedno znova poudarjamo, da je bil partizanski upor proti okupatorju in domačim izdajalcem kot edinstvena pluralistična narodna in osvobodilna organizacija zaradi svoje širine in množičnosti hrbtenica narodnoosvobodilnega in socialnega gibanja za pravičnejšo družbo in nosilka ljudske oblasti slovenskega naroda. Ponosni vedno znova potrjujemo, da se je slovenski narod s partizanskim bojem uvrstil med narode, ki imajo neizbrisno in častno mesto v veliki zavezniški koaliciji zmagovitega boja zoper fašizem in nacizem med 2. svetovno vojno.

Nacistično-fašistična okupacija spomladi 1941 je za slovenski narod pomenila največjo nesrečo v njegovi zgodovini. Po napadu na Kraljevino Jugoslavijo in kratkotrajni aprilski vojni je Dravska banovina postala okupacijsko območje Nemčije, Italije, Madžarske in Nezavisne države Hrvaške (NDH), od katerih so nekatere že prej imele v posesti del slovenskega etničnega ozemlja. Vsi štirje okupatorji so v nasprotju z mednarodnim pravom na okupiranem ozemlju uvedli svoj upravni, gospodarski, politični in kulturni red.

Glavne značilnosti nacistične in fašistične okupacije na Slovenskem so bile aneksija (op.: nasilna pripojitev tujega ozemlja kaki državi), raznarodovanje in kruto nasilje. Najbolj izrazite oblike nasilja so bile zapiranje narodno zavednih protinacistično in protifašistično usmerjenih ljudi, delitev ljudi v različne državljanske skupine, množično izganjanje prebivalstva uničevanje vsega slovenskega, zaplemba slovenskega premoženja ipd. Ker mnogi radi zamenjujejo vzrok in posledico, velja jasno poudariti, da so omenjene oblike nasilja okupatorji uvedli takoj po okupaciji in ne šele po vstaji slovenskega naroda.

Največji obseg je okupatorjevo nasilje doseglo poleti in jeseni 1942 leta, vendar ni moglo za daljši čas odvrniti prebivalstva od sodelovanja v boju za narodno osvoboditev. Partizanski boj je gnala k uporju želja po odvzeti svobodi, po obrambi lastnih ognjišč in po fizičnem preživetju narodne skupnosti. Z istim motivom so se partizanskim enotam pridruževali posamezniki. Za svobodo in domovino so zastavili in mnogi tudi darovali svoja življenja. Njihovo poročilo je močno in trajno. Nanj opozarjajo številni pomniki, zgodovinske knjige, filmi in muzeji. Še naprej si bomo prizadevali, da se sporočilo domoljubja skozi spomenike, komemoracije in proslave ohranja za naslednje rodove. Sprevrženo je prikazovanje kolaboracije v domobranskih in belogardističnih vrstah kot domoljubno dejanje. Če so preprosti udeleženci kolaboracije v to verjeli na podlagi prepričevanja njihovih vodij, je danes povsem jasno, da so bili zavedeni. Njihovo odločitev lahko razumemo in obžalujemo, še posebej, če so jo plačali s svojim življenjem. Ne moremo pa jo prikazovati kot domoljubje. Zaradi angažiranja uradne cerkve na strani okupacijskih sil, so se kolaborantske enote borile za vero, a proti svobodi naroda. S tem so povzročile med slovenskim prebivalstvom mnogo nepotrebnih žrtev. Njihovi današnji nasledniki bi se namesto opravičevanja kolaboracije morali za te žrtve pokesati in opravičiti slovenskemu narodu. Enormne človeške žrtve v 2. svetovni vojni, ki jih je bilo relativno veliko tudi med Slovenci, so vodile k spoznanju tako poražencev kot zmagovalcev, da se kaj takega ne sme več ponoviti in da je treba medsebojna nesoglasja med narodi in državami reševati po mirni poti. Tako je miroljubno reševanje sporov postala ena od vrednot, zapisana v resoluciji Organizacije združenih narodov (OZN), sprejeti leta 1946. Hkrati je ta resolucija pozvala narode in države sveta k medsebojni strpnosti in sobivanju različnih kultur, različnih vrednostnih sistemov in političnih ureditev. Žal se te zaveze niso dolgo držale in se jo vse manj držijo prav velesile, ki so se takrat postavile v vlogo garanta svetovnega miru. Njihovo medsebojno tekmovanje za svetovno prevlado in bolj ali manj nasilno vsiljevanje lastne kulture in politične ureditve drugim se največkrat odvija na plečih in s krvjo manjših narodov in držav, kar je dobro videno v današnjem času v Ukrajini in Gazi. Vseeno pa se zdi, da za vsem tem stojijo velike korporacije in države, ki služijo s prodajo orožja. Zato tej vojnam ni videti konca.

Dandanes se pojavlja različna novodobna fašistična kultura in resno opozorilo bi morala dati slovenska vlada, ko so najvišji italijanski predstavniki oblasti na fojbi v Bazovici obsojali partizane kot morilce italijanskega naroda ter pozive k odvzemu državniškega priznanja Josipu Brozu - Titu, ki mu ga je leta 1969 podelil takratni predsednik R. Italije, Giuseppe Saragat. Dejstvo, da Josipu Brozu - Titu niso odvzeli

odlikovanja ni zasluga naših politikov temveč senatorke R. Italije in zamejske Slovenke Tatjane Rojc, zgodovinarjev dr. Boruta Klaljana in dr. Gorazda Bajca. Tako se brani domovina in vrednote NOB.

In pravo vprašanje, ki bi ga morali naši najvišji predstavniki postaviti svojim italijanskim kolegom, je naslednje; »Kdaj se bo ali kdaj se je R. Italija opravičila za vse grozote, poboje nedolžnih, požige vasi, ki jih je fašistična italijanska vojska naredila nad slovenskim narodom?«.

Nekateri nas skušajo prepričati, da so vrednote NOB ideološki konstrukti. Tem in takim naj znova sporočimo, da so v veliki zmoti. ZZB NOB Slovenije se bo še naprej dejavno zavzemala za njihovo udejanjanje z aktualnim pomenom v sedanjih razmerah. Vrednote NOB so v njenem bistvu obče človeške moralne in humanistične, mednarodnopravno potrjene in utemeljene. To je lahko naš skupni medgeneracijski branik pred vsem nehumanim, nečloveškim, tudi neofašističnim, rasističnim in ksenofobnim ravnanjem, pa če se ta še tako skušajo prikrivati.

Dandanes smo priča potvarjanju zgodovine in njene zlorabe za kakršne koli posamične, delne politične in druge interese. Zato moramo še naprej delovati tako, da ohranjamo spomin na vse padle v borbah, zverinsko mučene, ustreljene kot talce, ki so brez pomisleka darovali svoja življenja, za svobodo in boljši jutri.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!